

Vredesactivisme volgens Amos

Een interview met de profeet Amos over zijn vredesacties.

p. 2

Lectio divina

In vier stappen leggen we uit hoe u psalm 146 op een andere manier kunt lezen.

p.5

Kinderen voor Syrië

Verhalen en handreikingen voor een gesprek met kinderen over Syrië.

p.7

Ministerie
van
Vrede

actforpeace

Gelukkig wie vrede sticht

Gelukkig wie vrede sticht, want zij zullen kinderen Gods worden genoemd (Matteüs 5:9). Blijkbaar is het kenmerkende van een 'kind van God' dat deze vrede sticht. Wilt u het wat eigentijds zeggen, dan noemt u het Act for Peace. Dat is het motto geworden van de komende Vredesweek, die breed in Nederland wordt gevierd.

Wie zijn die mensen die vrede willen stichten? Zijn dat vredesactivisten, zoals we ze kennen van de antikernwapendemonstraties? Mensen die een hek doorknipten en een militaire basis bekladden? Zijn ze misschien degenen die zwijgend in een stille tocht voor de vrede liepen? Of zijn het mensen die opkomen voor de rechten van Palestijnen? Of juist voor degenen die zich inzetten voor het Joodse volk? Zijn het de mensen die zich inzetten voor het recht van uitgeprocedeerde asielzoekers die hun heil zoeken in een kerk of zijn het de straatpastors die omgaan met daklozen? Zodra je de term 'vredestichter' vertaalt naar de hedendaagse samenleving, kleven er heel wat associaties, soms zelfs vooroordelen aan het woord 'vredesactivist'.

TIJD VAN MATTEÛS

Hoe was dat in de tijd van Jezus, waarover Matteüs schrijft? Vrede stichten lijkt een verwarrende boodschap in tijden van bezetting: gelukkig wie vrede sticht. Vrede stichten kan je opvatten als een conflict beëindigen, maar dat konden de toehoorders van Jezus nu juist niet. De Romeinen sloten hun vredesverdragen en konden daardoor op hun voorwaarden gebieden blijven bezetten. Deze Pax Romana kon Jezus toch

niet echt bedoeld hebben? Het is waarschijnlijk dat het hier eerder gaat om verzoening, een thema dat vaker bij Matteüs terugkomt. Daarmee zou Jezus zich distantiëren van het gewelddadige verzet van de Zeloten.

HET DILEMMA VAN DE SYRISCHE VREDESACTIVISTEN

De enorme spanning die we in dit Bijbelvers voelen is ook in Syrië merkbaar. Het Syrische volk kwam twee jaar geleden in opstand tegen het regime van Assad. Het begon allemaal vreedzaam en zonder sektarisch geweld. Christenen, soennitische moslims en sjiiitische moslims trokken samen op. Ze waren zich in het begin vaak niet eens bewust van hun diverse achtergrond. Allemaal wilden zij het juk van de verdrukking van zich af werpen. Vreedzaam. Samen. Maar Assad liet zich niet wegdrijven, het geweld werd heviger en het aantal dodelijke slachtoffers gaat nu richting de honderdduizend. Miljoenen zijn van huis en haard verdreven. Het vreedzame verlangen naar vrijheid van onderdrukking, waar het mee begon, is uitgelopen op een gewelddadige overlevingsstrategie. Wat zijn vredesactivisten in zo'n chaotische en gewelddadige omgeving?

AMOS, TIMOTEÛS EN MOUAZ

Politieke chaos en geweld hebben oude papieren en zo ook de vredesactivisten. In deze Vrede.vieren lezen we interviews en brieven van drie verschillende vredesactivisten. Eerst een interview met Amos. Een schapenfokker en vijgenteler, die, niet ver van wat nu Syrië heet, zijn buik vol heeft van het

onrecht in zijn land. Amos klaagt aan. Een andere aanpak, in een andere tijd, heeft de paulinische brieven schrijver die zich richt tot Timoteüs. Hij bevindt zich op dat moment aan een andere grens van Syrië, in Efeze in het huidige Turkije. De weg naar vrede wordt hier voorgesteld als een weg van de gemeente die trouw aan God belooft en geen aanstoot geeft aan de omgeving. Maar in die keurige brief schijnt wel door hoe de godsdienstvrijheid veroverd wil worden en de staat zijn eigen rol moet vervullen 'opdat wij rustig en ongestoord kunnen leven'. Een derde voorbeeld van vredesactivisme is te lezen in een brief van IKV Pax Christi aan Mouaz al-Khatib. Ooit verzorgde hij de preken op vrijdagmiddag in de grootste moskee van Damascus. Nu verkeert hij tegen wil en dank in Cairo in ballingschap waar hij ook tegen wil en dank leider van de Syrische Oppositie was geworden. Een politieke rol die hij niet ambieert en zo snel mogelijk heeft overgedragen. Hij wacht op het moment dat hij terug naar Damascus kan gaan.

In deze Vredesweek 2013 kunnen wij onze weg naar vrede hervatten. Met gebeden en gezangen waarin ons vuur kan worden aangewakkerd, voor een betere wereld, ver weg en dichtbij. Gelukkig wie daar aan bijdraagt.

EDWIN RUIGROK

Gij, Helper van angstige mensen

Schepper van zon en maan,
Gij Helper van angstige mensen
Beschermer van hulpelozen
Hulp van onderdrukten
Die kinderen voedsel geeft
Heelmeester van gebroken botten
Bevrijder van gevangenen

Gij die elke tiran verbrijzelt;
Alstublieft, kom om ook mij nu te redden!
Help me om hier een uitweg uit te vinden,
een gelukkig einde aan mijn zaak.
Zegen mij met opluchting.
Amen

(toegeschreven aan de Profeet Mohammed, 7e eeuw, al is dit niet met zekerheid vast te stellen)
Gereciteerd door een vluchteling in het detentiecentrum in Zeist.

Collecte in de Vredesweek

IKV Pax Christi kan dankzij de collectes die u in de Vredesweek houdt zich blijven inzetten voor vrede in binnen- en buitenland. Bestel collectefolders, posters en vredeskranten op www.ministerievanvrede.nl U kunt de ophengst overmaken op giro 306090 t.n.v. IKV Pax Christi te Utrecht, o.v.v. vredesweekcollecte en de naam van uw parochie/ gemeente. Door uw steun kunnen we samen werken aan vrede. Hartelijk dank!

Cerechtigheid boven offers

Vredesactivisme volgens Amos

Er bestaan verschillende typen vredesactivisten. De profeet Amos is een aanklager. Hij houdt donderpreken. Hij is een eenvoudige boer, schapenfokker en vijgenteler, die zijn buik vol heeft van het onrecht in zijn land. Hij komt uit Tekoa en woont in het koninkrijk Juda, maar is vaak in Samaria - destijds de hoofdstad van Israël - te vinden. Israël en Juda zijn op dat moment twee koninkrijken. Jeruzalem is de hoofdstad van Juda en Samaria de hoofdstad van het noordelijke koninkrijk Israël.

Te lezen bij Amos 6: 1-10 (29 september)
en Amos 8:4-7 (22 september).

Dit gesprek speelt zich af ten tijde van koning Jerobeam II van Israël, ongeveer in het jaar 750 voor Christus, maar is ook nu nog actueel.

I: Geachte Amos. U heeft nogal wat opschudding gewekt in Israël door uw provocerend optreden.

A: Provocerend optreden?

I: U komt als boer uit Judea naar ons koninkrijk Israël om ons ongenadig op ons donder te geven. U gooit met uw bliksemende woorden naar alle volkeren. Ook Israël en Juda ontziet u niet.

A: Dat zijn niet mijn woorden, maar Gods woorden.

I: Dat lijkt me een gevaarlijke stelling. U bent God niet.

A: Dat zeg ik niet. Ik ben geroepen door God om Israël en Juda Gods oordeel aan te zeggen.

I: Waarom? Het gaat toch goed met Israël en Juda. We zijn weer net zo groot en welvarend als ten tijde van koning Salomo. Het gaat heel goed met onze economie. We groeien.

A: Alsof het daarom gaat.

I: Waar gaat het dan om?

A: Weet u, ik kom van het platteland. Ik zie om me heen hoe kleine boeren onteigend worden en aan de grond raken. Ik zie mensen wegzakken in de schuld. Hier in de grote steden, in Samaria en Bethel, maar ook in Jeruzalem, zie ik een bovenlaag ontstaan die zich eindeloos verrijkt. Ivoren bedden, gouden schalen, terwijl veel van onze landgenoten geen matje hebben om op te slapen en geen bordje om van te eten.

I: Is dat niet wat overdreven?

A: Overdreven? Ziet u niet hoe hier de armen voor een paar schoenen verkocht worden? Ziet u niet hoe aan de armsten kaf voor koren wordt verkocht? Lijken onze landen nog op wat onze God van ons vraagt: een land waar recht en gerechtigheid heerst?

I: Bent u nu niet erg bezig om godsdienst en politiek met elkaar te vermengen?

A: Vermengen? De God van Israël en Juda is een God die wil dat er gerechtigheid geschiedt. Een vrede die toelaat dat de verarming radicaal toeneemt, is geen vrede in Gods ogen. Dit land gaat naar de sodemieter, tenzij het zich omkeert.

I: Omkeert?

A: Ja, een andere weg inslaat. De geboden van onze bevrijdende God serieus neemt. Zo niet dan zullen onze landen niet lang meer bestaan.

I: Is dat geen doemdenken? Wat bent u voor een zwartkijker? Waar haalt u het vandaan?

A: Dat is geen doemdenken. Onze samenlevingen zullen breken en verbrokkelen als er geen onderlinge solidariteit meer is. Dan vertrekt God uit Israël en Juda.

I: Vertrekt? Hoe komt u er bij? Er wordt meer aan God geofferd in de heiligdommen dan ooit tevoren. De religiositeit onder de bevolking is groot.

A: Het gaat God niet om offers of religiositeit, maar om een rechtvaardige samenleving.

I: Ik vermoed, als ik u zo hoor, dat we nog veel van u zullen horen.

A: Niet van mij, maar van God.

I: Dit lijkt me hét moment om dit gesprek te beëindigen. Anders vallen we in herhalingen.

BRAM GRANDIA

Timoteüs krijgt les om als minderheid vrij te zijn

Vredesactivisme volgens een volgeling van Paulus

De apostel Paulus reist heel wat af om van de vrede van Christus te getuigen. Zo inspireert hij weer anderen om die goede boodschap door te geven en voor te leven. De schrijver van de brief aan de gemeente in Timoteüs is een late volgeling van Paulus. Hij slaat een heel andere toon aan dan Amos. Radicale geluiden zijn hier niet te verwachten. De verschillen tussen slaven en hun meesters die Paulus tot een minimum had teruggebracht, worden weer breed uitgesponnen. Vrouwen zijn al lang weer teruggezet in hun ondergeschikte rol en het kerkelijk ambt is nog slechts voorbehouden aan representatieve persoonlijkheden.

Te lezen bij: 1 Timoteüs 2: 1-8

Toch gaat de briefschrijver opmerkelijk over de grenzen van de eigen groep heen. Hij roept op voor iedereen te bidden. Timoteüs krijgt aanwijzingen hoe als christen in het Romeinse Rijk ruimte te scheppen voor vrijheid en waardigheid. Deze christenen willen vooral 'rustig en ongestoord kunnen leven in alle vroomheid en waardigheid'. De situatie van de kerken in Syrië is vergelijkbaar.

Dat verlangen af te doen als slechts een burgerlijk ideaal, doet er geen recht aan. Het 'rustig en ongestoord' gaat hier om met rust gelaten te worden door de Romeinse overheersing, een bezettende macht.

Een basale maatschappelijke stabiliteit is onontbeerlijk en levensnoodzakelijk. Het is een mensenrecht, waaraan de overheid beoordeeld wordt. Vandaar de oproep om te bidden voor alle koningen. 'Vroomheid en waardigheid' verwijzen naar de vrijheid om voor geloof en idealen uit te komen, oprecht en open, met eerbied voor anderen en met besef van eigenwaarde.

Bijzonder aan deze gedachtegang is dat hier heel snel geschakeld wordt tussen absolutisme en universalisme. De absolute uitspraak: 'want er is maar één God, en één bemiddelaar tussen God en mensen, de mens Jezus Christus', komt universeel ten goede aan 'allen', 'alle mensen'. Bedenk daarbij dat de kenschetts van Paulus als de apostel der heidenen diezelfde universele etnische strekking heeft: volken. Het ogenschijnlijk particuliere 'wij' van 'opdat wij rustig en ongestoord kunnen leven' ziet omgekend wijd, over de grenzen van de eigen groep heen.

KLAAS TOUWEN

Aan: Mouaz al-Khatib

De voorzitter van de Syrian National Coalition for Opposition and Revolutionary Forces

Geliefde broeder Mouaz Al-Khatib,

In onze ontmoetingen hebben we gesproken van hart tot hart. Jij sprak over jouw familie en de burgers in Syrië en hoe je vreesde voor een burgeroorlog die er nu gekomen is. Je hilde en wij hilden samen, want er is zo veel leed, omdat de liefde wordt geweerd.

Wij schrijven nu deze brief om jou te bemoedigen in het werk waar God en de wereld jou nu hebben geplaatst. Je was de prediker van de grootste moskee in Damascus en omdat je te kritisch was over een onderdrukkend regime, wilden ze je monddood maken. Jouw vredelievende boodschap ging gelukkig niet verloren. Je werd een vredesactivist en jouw verzoenende karakter en woorden hebben jou nu tegen wil en dank tot een politiek leider gemaakt.

We kunnen ons de pijn voorstellen die je hebt bij het lijden van je volk, maar ook bij het toegenomen geweld en sektarisme onder de groepen die je vertegenwoordigt. Wij bidden dat jouw intenties om een vreedzaam en tolerant Syrië op te bouwen waar gemaakt mogen worden. Wij geloven dat Jezus Christus, jouw Isa, de profeet, ons verbinden kan op de weg van vrede en aanvaarden de verschillen die wij mogen hebben in onze religieuze overtuigingen. Maar, broeder, laten we samen die weg van vrede en dienst aan elkaar blijven bewandelen opdat iedere mens een menswaardige toekomst heeft.

Laten we samen in dat gebed voor de vrede blijven.

De vredesbeweging IKV Pax Christi

Gerechtigheid boven offers

Eenheid met oog voor minderheden

God kent vele huizen en vele namen. In onze verscheidenheid vinden wij Gods veelzijdigheid. Het is verscheidenheid dat ons bindt. Mensen, volken, vullen elkaar namelijk zo aan dat zij, gebroederlijk en gezusterlijk, kunnen komen tot eenheid. Zoals God ook staat voor eenheid.

We zijn helaas nog ver verwijderd van dat ideaal. We leven in tijden van grote economische, morele en ecologische crisis, maar vooral ook: oorlogscrisis. Zoals nu in Syrië. Oorlog loopt als een bloedrode draad door de geschiedenis van de mensheid. Oorlog zaait verdeeldheid.

Via vrienden, bekenden of familieleden in Nederland en Syrië beleven wij persoonlijk de pijn en het verdriet. Elk woord dat wij hier over oorlog uitspreken verbleekt echter bij wat mensen in Syrië zelf meemaken. Elke dag en elke nacht leven zij, ademen zij, oorlog. Wij kunnen hier alleen maar schrijven over pijn, zij daar hebben pijn. Wij kunnen hier alleen maar vertellen over verlies van dierbaren, zij daar hebben dierbaren verloren.

KIEZEN VOOR BARMHARTIGHEID

Het nieuws bereikt ons snel, via televisie en sociale media. Het gevaar van partij kiezen ligt daarbij, bij elk ontvangen nieuws- of Facebookbericht, op de loer. De beelden, de berichten, dwingen ons welhaast om partij te kiezen. Die beelden en die berichten verleiden ons om partij te kiezen. Wij tegen zij. Eeuwenoud sektarisme. Gelovigen versus ketters. Partij kiezen lijkt de enige keuze. Laten wij dan maar partij kiezen. Niet voor het ene geloof boven het andere, maar laten wij we kiezen voor humaniteit. Niet voor de ene politicus boven de andere, nee, we kiezen voor solidariteit. Niet voor het ene verlies boven het andere verlies, nee, we kiezen voor barmhartigheid. En: niet voor de ene groep boven de andere groep. Wij kiezen voor alle mensen.

KIEZEN VOOR MINDERHEDEN

Zo kiezen is namelijk het hoogste goed. Het hoogste gebod. Zo kiezen wij voor de weg van God, de weg van onze profeten en de weg van onze heiligen. Zo

kieszen wij, feitelijk, voor elkaar. We moeten ook kiezen voor minderheden. Alle heilige boeken roepen op om minderheden te beschermen. Alle democratieën geven minderheden hun rechten. Hoe wrang zou het zijn als de onderdrukten van nu, later, als er nieuwe machthebbers worden geïnstalleerd, zelf onderdrukkers worden? Hoe onbegrijpelijk zou het zijn als in naam van de zucht naar vrijheid minderheden onvrij worden?

BESCHERMING

Het gezamenlijk doel is het tegengaan van onrecht en misstanden, als uiting van Gods universele barmhartigheid en Gods universele genade. Wraak, vergelding en verrekening kunnen religieuze minderheden niet alleen maar weerstaan met liefde, barmhartigheid en vergeving. Hun huizen moeten daarom door nationaal en internationaal recht beschermd worden. Hun namen moeten door alle mensen gehoord worden. Hun rechten moeten door religieuze leiders, politici, en daarmee het volk, erkend worden. Zodat Gods barmhartigheid, Gods liefde en Gods genade resoneert in de harten van mensen die mogen heersen over andere mensen.

ENIS ODACI

Enis Odaci (1975) is voorzitter van de Stichting Humanislam en staat een meer Nederlandse en humanistische toepassing van de islam voor. In 2009 heeft hij met ds. Herman Koetsveld de stichting Koetsveld & Odaci opgericht, zie www.koetsveld-odaci.nl. In het dagelijks leven is ingenieur Odaci projectmanager voor verkeer en infrastructuur Odaci heeft Syrische overgrootouders en is betrokken bij 'Syria's Request Hulpactie' van de Ambassade van Vrede, Enschede, een samenwerkingsverband van vele religieuze levensbeschouwingen en religies.

2013
Vrede.vieren

Foto: Jeroen Cornelissen

Symboliek in de vredesviering

VREDESACTIVISME

Hoe word je actief voor vrede?

De een gaat de straat op de ander verdwijnt in de binnenkamer. Maar misschien ben je op straat wel heel actief van binnen en vind je in jouw binnenkamer de juiste activiteit voor buiten.

Het is allemaal nodig.

Doe waartoe jij geroepen bent, wat jouw hart raakt en jou in beweging zet: de straat op of de binnenkamer in, dat maakt dan niet meer uit.

Hoe worden wij actief betrokken?

Door naar de ander te kijken, te luisteren en van elkaar te leren.

Door ons te openen voor elkaar: voor de vreemdeling in de eigen straat én voor de burgers in Syrië.

Zie de verschillen, onderzoek ze, praat erover en denk er over na: zo raken we op elkaar betrokken en worden we vredesactivisten!

OPBOUW VAN DE SYMBOLIEK

Materialen:

- rode doeken of één grote rode doek (kleur van liefde, compassie)
- een bos bloemen van allemaal verschillende bloemen (verschillende religies, culturen)
- klimop, lange slierten (symbolische verbinding)
- artikelen over Syrië uit kranten en tijdschriften (actualiteit)

Werkwijze

Drapeer de doek(en) in de liturgische ruimte op de grond of op een tafel. Bekleed verschillende vazen met de krantenartikelen en zet de bloemen in de vazen. Zet de vazen op de rode doek. Leg hier eventueel, afhankelijk van de ruimte, nog een of twee kranten of losse artikelen tussen. Drapeer ten slotte de klimop zo tussen de vazen dat alles met elkaar verbonden raakt.

LEONIE VAN STRAATEN

Gebeden

KYRIE GEBED

Enige, God van alle mensen en alle tijden,
U die iedereen nabij zijt,
U kent ons verlangen naar vrede,
maar wij zien vaak niet hoe de weg zich opent
en hoe wij zelf een struikelblok zijn op deze weg.
Schenk ons daarom inzicht en eerlijke zelfkritiek,
dat wij zien waar wij afgeweken zijn van uw weg.

Kyrie eleison of Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar

Enige, God van alle mensen en alle tijden,
U die iedereen nabij zijt,
U kent ons verlangen naar vrede,
maar wij zien vaak niet hoeveel kansen wij krijgen
in vergelijking met anderen.
Schenk ons een hart vol mededogen
met de burgers in Syrië en in andere landen,
opdat wij moedig worden en solidariteit betuigen.

Christe eleison of Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar

Enige, God van alle mensen en alle tijden,
U die iedereen nabij zijt,
U kent ons verlangen naar vrede,
maar wij geven de moed vaak veel te snel op.
Schenk ons daarom een lange adem,
dat wij blijven zoeken tot het vrede is voor allen,
tot de vreugde volkomen is.

Kyrie eleison of Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar

Voor een gezongen acclamatie zie Lied nummer 39: Opstaan! Meer liederen uit Iona, Glasgow, Gooi & Sticht, Kampen 2008 of Keer U om, naar ons toe in Alles wacht op U, tien kleine gezangen, H. Oosterhuis en A. Oomen, Gooi & Sticht, Kampen 2002

GEBED BIJ HET OPENEN VAN DE SCHRIFT

Allah, God van alle kinderen van Abraham,
vol eerbied noemen wij uw Naam.
Niemand heeft U ooit gezien heeft.
U bent de God van kleine mensen,
die U ervaren hebben in woorden van bevrijding
en tekenen van liefde.
U heeft ons in Jezus uw Woord gegeven hebt
en nodigt ons uit om te luisteren.
Mogen we ons openen,
opdat de ervaringen van onze voorvaders en -moeders
ons inspireren tot geloof
en bemoedigen tot daden van liefde,
omwille van uw Rijk van vrede en gerechtigheid,
vandaag, morgen en alle dagen van ons leven. Amen.

VREDEWENS

Moge de Vrede
van de Levende God
onze ziel verwarmen,
ons inspireren
en ons doen opstaan
in Verlangen en Vertrouwen
dat ieder mens
recht gedaan zal worden.

Moge het zo zijn!

VOORBEDE

God van alle mensen,
luister naar ons als wij tot U bidden:

wees met uw liefde bij allen
die uw Naam op eigen wijze uitdragen in woord en daad:
christenen, joden, moslims,
dat wij elkaar willen ontmoeten en samen bouwen aan vrede;
laat ons bidden...

Acclamatie

wees met uw liefde bij christenen
die in hun eigen context een minderheid vormen:
behoed hen voor fanatisme,
bescherm hen tegen geweld en vervolgingen:
dat zij open staan voor de dialoog met andere religieuze groepen
en vertrouwen dat vrede mogelijk is;
laat ons bidden...

Acclamatie

wees met uw liefde bij alle mensen
die daadwerkelijk onderdrukt worden:
mag er troost zijn en bemoediging,
opdat zij niet bitter worden of onverschillig,
maar zelf blijven zoeken naar nieuwe wegen;
laat ons bidden...

Acclamatie

wees met uw liefde bij ons, zoals wij hier samen zijn:
dat wij ons verdiepen in de situatie van burgers ver weg,
dat het wel en wee van de Syrische burgers ons hart mag raken
en wij aan hen onze solidariteit betuigen,
dat wij zo kleine stapjes op weg naar vrede zetten;
laat ons bidden...

Acclamatie

God van alle mensen,
gelukkig zijn wij,
als wij vrede stichten.
Mogen wij zo uw Naam loven en eren,
U, God van alle mensen,
Vader van Jezus,
onze Vader tot in eeuwigheid. Amen.

Acclamatie

Laat onze woorden stijgen voor uw gezicht als wierook,
zie in ons het verlangen een mens te zijn van U
Kom adem ons open, kom adem ons open,
kom adem ons open.

Tekst: S. Prins – Muziek: T. Löwenthal

Zie ook: Werkgroep voor Liturgie Heeswijk, Overzicht van de gezangen 2008-2, biz. 236.

PERSOONLIJK GEBED VAN FRANCISCUS VAN ASSISI

Heer,
maak mij tot een instrument van uw vrede:
laat mij liefde brengen waar haat is,
eenheid waar mensen verdeeld zijn,
vergiffenis aan mensen die zwak zijn,
laat mij hoop geven aan wie niet meer hoopt,
geloof aan wie twijfelt;
laat mij licht brengen waar het duister is
en vreugde waar mensen bedroefd zijn.

Heer, help mij
niet zozeer om zelf gelukkig te zijn
als anderen gelukkig te maken;
niet zozeer om zelf begrepen te worden
als anderen te begrijpen;
niet zozeer om zelf getroost te worden
als anderen te troosten;
niet zozeer om bemind te worden als te beminnen;
want als ik geef, zal mij gegeven worden,
als ik vergeef, zal mij vergeven worden,
als ik sterf, zal ik voor eeuwig leven.

Zegenbede

Dat wij ons
opnieuw
bezielt
mogen weten
door Uw Geest
om tot Vrede te komen.

Dat wij
opgewekt en geïnspireerd
opnieuw
mogen weten
dat U ons ziet en hoort:
Uw mensen,
geliefd zoals wij zijn.

Dat wij ons
opnieuw
mogen verwarmen
aan Uw Licht,

ons naaste mogen weten,
gezegend
om tot zegen
te zijn.

Daartoe zegene ons
de Eeuwige
in wiens NAAM
wij elkaar mogen
zegenen.

Amen.

Alle gebeden zijn geschreven door Berne Media | Liturgie, Sjon Donkers schreef de vredewens en de zegenbede.

Een andere vorm van bezinning

2013

Vrede.vieren

Lectio divina is een speciale manier van spirituele lezing, die zowel individueel als in een groep gepraktiseerd kan worden. Het is een omgang met teksten uit de Schrift die voor monniken een onderdeel van het gebedsleven is, als een belangrijk middel voor het zoeken naar God. Deze oude traditie blijkt voor veel mensen die in onze tijd verlangen naar ontmoeting met de Heilige een goede methode te zijn. Vanaf de 12e eeuw kennen we de viervoudige weg van de *lectio divina*. Hieronder beschrijven we deze weg voor psalm 146. In het kader van de Vredesweek kan deze *lectio divina* helpen om de onrustige gevoelens en verlangens t.a.v. oorlogsgebieden zoals Syrië een plek te geven. Het kan helpen om te overwegen hoe de eigen betrokkenheid nu is en of we die nog anders vorm willen en kunnen geven. Dat gesprek kan ná de *lectio divina* gevoerd worden. De overgang tussen de stappen kan in een groep worden gemarkeerd door een klankschaal.

STAP 1: LECTIO

Deze eerste stap betekent een nauwkeurige lezing van de gekozen tekst. Lees psalm 146 hardop. Schrijf de psalm op en lees hem daarna nog eens. Proef ieder woord. Laat associaties met andere Schriftteksten naar boven komen, waar eenzelfde lof gezongen wordt of waar iemand opkomt voor de verdrukten. Laat ze rustig door u heen gaan. Vervolgens laat u tot u doordringen welke beweging er in de psalm zit: de lofzang, de verschillen tussen mensen, de beelden van de psalmist over God, ... U kunt ook een commentaar lezen op de psalm. In een groep kan hier nu met elkaar over gesproken worden.

STAP 2: MEDITATIO

De tweede stap is een persoonlijke meditatie bij de tekst. Laat de psalm in uw persoonlijke leven klinken. Laat de vragen die worden opgeroepen door u heengaan. Heb ik redenen om te loven? Kan ik God danken - en waarvoor dan? Zing ik van harte voor God, of met moeite? Herken ik de compassie van God met verdrukten? En met hen die in opstand komen tegen onrecht? Roept onrecht in mij ook op

tot verzet? Of is er vooral machteloosheid als ik de beelden van mensen uit Syrië en andere oorlogsgebieden door me heen laat gaan? Welke onderdrukten ken ik persoonlijk? Door de vragen te laten opkomen raakt u persoonlijk betrokken op de tekst en gaat de tekst met u aan het werk. Deze stap gebeurt geheel in stilte, ook in een groep.

Een eeuwenoude olijfbom. Fotocredit: Johannes Odé.

STAP 3: ORATIO

Door de meditatie van stap 2 ontstaat er een gesprek met God. Het kan zijn dat er dankbaarheid opkomt om zijn trouw. Het kan zijn dat u in tweestrijd raakt over de macht of machteloosheid in u en in anderen, en dat u deze aanvechting aan God voorlegt. Of er komen geen directe vragen in u op: dan is het mogelijk om tijdens deze stap een of twee regels uit de psalm te herhalen, als een mantragebed. Ook deze stap gebeurt in stilte.

STAP 4: CONTEMPLATIO

In deze laatste stap laat u het helemaal stil worden. U laat toe dat God er is, in alle tijden en door deze psalm. Hier en nu mag u zich verwonderen over zijn trouw. Misschien komt er een lofzang in u op of bent u stil en is er innerlijke ruimte.

In een groep kan de lectio divina worden afgesloten met een lied of een gebed.

LEONIE VAN STRAATEN

PSALM 146 - LOFPSALM

Halleluja!

- V. Loof, mijn ziel, loof God!
Loof Hem alle dagen.
- A. Voor God wil ik blijven zingen,
mijn psalmen, zolang als ik leef.
- V. Vertrouw niet op machtige mensen,
op een mens, die toch niets kan doen;
- A. als hij niet meer leeft, niet meer ademt,
zijn ook al zijn plannen voorbij.
- V. Gelukkig de mens die God kent,
wiens hoop op Hem is gericht:
- A. de schepper van hemel en aarde,
die eeuwig trouw zal zijn.
- V. Hij doet recht aan de verdrukten,
geeft brood aan wie honger heeft;
- A. God laat mensen weer zien, richt ze op,
wie rechtvaardig is heeft Hij lief;
- V. God beschermt hen die vreemd of alleen zijn.
Die Hem niet willen zien, dwalen af.
- A. God zal er altijd zijn,
Sions God, voor altijd en eeuwig.

Halleluja!

Hertaling van Psalm 146 door Francien van de Beek,
in: *Ik groet het licht. De psalmen uit hun schaduw*,
Narratio, Gorinchem 2012.

Hoe kun je nu toekijken en niets doen?

Fadi Hallisso is een jonge Syrische Jezuiet (34 jaar) uit Aleppo. Vorig jaar is hij gevlucht naar Libanon. Daar studeert hij aan een priesterseminarie. Ooit was hij ingenieur. Ook hij schrijft brieven, maar dan hedendaags: weblogs.

Fadi Hallisso

Hij schrijft over de doos van Pandora waar Westerse landen zo bang voor zijn: "Helaas is het slechte nieuws uit Syrië het enige dat in de media doorkomt. Niemand heeft het meer over de dappere burgeractivisten die dagelijks hun leven wagen om waarden als gelijkheid en vrijheid te verdedigen of om het leven in de getroffen gebieden te organiseren via het maatschappelijk middenveld. Niemand vertelt dat er al negen internetradiostations zijn die berichten verspreiden over het verzet. Niemand heeft het over

de illegale krant uit Deraya, die zovelen inspireert om niet op te geven met het verzet tegen onrechtvaardigheid."

AL QAIDA

Jonge activisten als Fadi zijn gefrustreerd. Een jaar lang is er vreedzaam gedemonstreerd en toch bleef internationale de steun voor de vredelievende Syriërs uit. Niemand schoot hen te hulp. En als een aan Al-Qaida gelieerde groep gewapende strijders tegen Assad vecht, denken de mensen in Amerika en Europa dat alle verzetsstrijders meedogenloos zijn en er burgerdoden voor over hebben om Assad te verdrijven. Fadi is bang dat de mensen denken dat er een doos van Pandora opengedaan is met de Arabische Lente en nu terugschrikken dat ze eerst die Arabische Lente ondersteund hebben. Alsof zij geen recht op vrijheid hebben in Syrië!

WEDEROPBOUW

Mensen als Fadi kunnen niet begrijpen dat er zo weinig aandacht is voor de verzetsdaden van de

'gewone' Syriërs. Hij schrijft: "We roepen de internationale gemeenschap op deze dappere vrouwen en mannen te steunen, die in elk dorp, elke stad en elke wijk in Syrië te vinden zijn, om hun land te herbouwen. Want dat alleen kan een complete chaos in de toekomst voorkomen."

HULP AAN VLUCHTELINGEN

"Hoe kun je nu toekijken en niets doen?", vraagt hij zich af. Natuurlijk weet Fadi dat in buurlanden Libanon en Irak er veel voorbeelden zijn van sektarisch geweld: geweld waarbij soennieten het op sjiëten hebben gemunt of op christenen. Geweld waarbij de afkomst van iemand bepaalt of je daar in vrede mee kunt leven of niet. Omdat zij gewaarschuwd zijn, zo redeneert Fadi, zullen jonge Syriërs niet deze fout maken. Zelf geeft hij het goede voorbeeld. Hij verleent hulp aan Syrische vluchtelingen die volledig berooid de grens met Libanon zijn overgestoken. Met behulp van hem bouwen ze weer een toekomst op.

HELMMA MAAS

Muzikale suggesties bij een viering

GEZONGEN ZEGENBEDE:

Vrede wens ik je toe, lied nr. 31 in Opstaan! Meer liederen uit Iona, Glasgow, Gooi & Sticht, Kampen 2008

Dit lied kan heel goed gezongen worden aan het einde van de viering, bij het verlaten van de kerk. De melodie nodigt uit om door de ruimte te lopen en bij elke zegenbede in tweetallen te blijven staan: zo zegenen we elkaar.

Vrede wens ik je toe,
 liefde wens ik je toe.
 Moge God je behoeden,
 leef met zijn liefde.
 Vrede wens ik je toe.
 Zegen wens ik je toe.
 Aandacht wens ik je toe.
 Dat er mensen zijn
 met wie je kunt delen.
 Zegen wens ik je toe!

Wilt u graag een partituur van de liederen van Marcel Zeegers hebben, dan kunt u dat kosteloos aanvragen via de website www.meerstemmig.nl

Licht voor de wereld

(tekst & muziek: Marcel Zegers)

G C G C G C
 Waar de men-sen lo-pen in het dui-ter hou-den wij ge-zicht en
 Waar de men-sen lij-den aan het le-ven en hun weg in scha-duw
 Dat het licht van vre-de en van le-ven, dat het licht van hoop een

D Bes C D G C G
 hart ge-richt op Gods Licht in Je-zus ons ver-sche-nen, die als mor-gen-
 o-ver-gaat, dra-gen wij het kruis dat moet ge-dra-gen voor el-kaar tot
 te-ken is waar ge-weld en angst het zicht ont-ne-men, waar de dood ons

D D7 G C G C
 licht de nacht ver-licht. Is het licht niet ster-ker dan het dui-ter? Zal de
 aan de da-ge-raad.
 hult in dui-ter-nis.

G C D C G
 dag niet el-ke nacht door-staan? Valt de scha-duw o-ver on-ze

D D7 G C G
 we-gen ste-ken wij licht voor de we-reld aan.

Voor mij gedaan

(Matteüs 25, 31-40)

Am F G Em Em7 Am
 F Em Am G Am
 Am F G Em Am Am F
 G Em Am G Am
 C G F Em

Wat je voor een an-der doet, doe je in mijn Naam. Wat je voor een an-der
 doet, heb je voor Mij ge - daan.
 Toen ik dorst en hon-ger had en nie-mand mij zag staan,
 Toen ik geen be-ken-den zag en mij niet graag liet zien,
 Toen ik op-ge-slo-ten zat en niet naar bui-ten kon,

Kinderen voor Syrië

2013

Vrede.vieren

HANDREIKING VOOR EEN GESPREK MET JONGE KINDEREN

Toen we klein waren, maakten we in de tuin of op zolder zelf een tent van oude gordijnen, lakens en wasknijpers. Soms mochten we daar in slapen. Hebben jullie dat ook wel eens gedaan? Meestal werd het 's nachts erg koud en gingen we toch maar weer in ons bed slapen. Of we hoorden enge geluiden. Hoe zou het zijn als je voor altijd in een tent moest wonen? Denk daarbij aan ruimte, kou, regen. Wie kent mensen die altijd in een tent moeten wonen? (vluchtelingen en bedoeïenen)

Een vluchtelingenkamp in Syrië. Fotocredit: Andreas Stahl.

VERHAAL: AMAL

Amal woont in een tent. In een vluchtelingenkamp in Syrië. Vlak bij de grens met Turkije. Samen met zijn moeder en zijn zusjes Fatima en Malika. Malika is nog een baby. Nog niet zo lang geleden is zijn tante Farida met Amina en Amir in de tent komen wonen. Amal weet niet waar zijn vader is. Niemand weet het. Hij zal wel ergens vechten. In Syrië is het oorlog. Tante Farida vertelde dat ze de vader van Amal nog gezien heeft in de stad. Tante Farida is blij dat ze bij haar familie kan intrekken. Er is bijna geen plaats meer in het kamp. In de tent is het nu wel erg nauw. Je kan niet koken in de tent. Gelukkig kan je twee keer per dag eten halen. Daar zorgen Turkse mensen voor. Er zijn meer dan duizend tenten in het kamp. Amal gaat naar school. Ook in een tent. Als er geen school is speelt Amal buiten in de modder. Het is koud. Amal heeft geen jas en geen sokken. Het stinkt in het kamp en het is heel erg vies. Veel mensen hoesten of zijn ziek of gewond. Er is wel een ziekenhuisje in een tent met een paar dokters, maar daar zijn weinig medicijnen. Amal schopt tegen een steen. Hij heeft bijna geen gevoel meer in zijn voeten. Hij kan zich bijna niet meer herinneren dat ze ooit in een huis in de stad woonden. Amal is boos. Waarom houdt het nooit op en worden ze zelfs in het kamp nog aangevallen? Waarom is er niemand om te helpen? Niemand? Er rijdt een busje het terrein op. Nieuwsgierig komen de mensen om het busje staan.

Activiteit

Vraag: Wat zou er uit het busje komen? Laat de kinderen zelf bedenken wat er allemaal nodig kan zijn in het kamp. Zie ook de woordzoeker. Laat daar eventueel een collage van maken.

HANDREIKING VOOR EEN GESPREK MET OUDERE KINDEREN

Vraag de kinderen wat ze weten over Syrië.

Activiteit

Bekijk via internet filmpjes/foto's van Syrische vluchtelingenkampen. Je kunt die bijvoorbeeld vinden op de website van het Jeugdjournaal: <http://jeugdjournaal.nl/item/464369-leven-in-een-vluchtelingenkamp.html> Kijk nu ook eens naar de website van www.adoptarevolution.nl en naar

www.ministerievanvrede.nl Daar zijn verhalen te vinden van mensen die iets doen om de mensen in Syrië te helpen.

Opdracht: Leef je in in iemand uit het kamp en schrijf over je situatie. Je kunt ook een hulpverlener, bijvoorbeeld een dokter, zijn en opschrijven wat je meemaakt.

VERHAAL: CHRIS EN JENIET GAAN HELPEN

Chris en Jeniet kunnen het niet uitstaan dat er bijna niemand is die de mensen in de kampen wil helpen. Ze zijn een actie begonnen. Alle vrienden en bekenden krijgen een mailtje om geld te geven. Ze zijn in een busje naar Turkije gereden. Daar doen ze met het opgehaalde geld boodschappen.

Chris mailt naar huis: "Vandaag hebben we onze eerste levering gebracht. De mensen waren ontzettend blij. Wat een ongelooflijk vieze toestand is het daar. Alleen maar regen en veel afval. Mensen verbranden plastic om warm te kunnen blijven. Alle bomen zijn al gekapt. Iedereen heeft het benauwd en er zijn veel snotneuzen."

Een paar dagen later mailen Chris en Jeniet:

"Hallo allemaal,

We zijn weer terug in Turkije. In het kamp was het spannend. Vlakbij wordt gevochten. Er vallen geregeld bommen. De deur van de slaapkamer van de dokter vloog open door de enorme druk. Er is geen stroom. We zijn zelf nu ook ziek. Hartverwarmend is het hoe de mensen in Turkije ons helpen met spullen..."

WOORDZOEKER

In de bus zat...:

Lees eerst de lijst en zoek dan de woorden op in de woordzoeker.

Als alle woorden zijn weggestreept, houd je één zin over.

De woorden kunnen van voor naar achter, van achter naar voor, van boven naar beneden en andersom en schuin staan. Sommige letters kunnen meer dan één keer gebruikt worden. Stuur de oplossing voor 1 oktober naar vredesweek@ikvpaxchristi.nl. Vermeld je leeftijd, naam en adres en we verloten een boekenbon onder de inzenders met de juiste oplossing.

ANNEKE VAN WIJNGAARDEN

Babykleertjes	Medicijnen	Onderbroeken	Tongspatels
Diarreeremmers	Mondkapjes	Paracetamol	Pillen
Gaasjes	Multivitamines	Sokken	Vitamine B
Hoestsiroop	Mutsen	Shampoo	Zalf
Luizenkammen	Neusdruppels	Stethoscoop	Zeep

M	S	E	J	T	R	E	E	L	K	Y	B	A	B	
U	G	V	I	T	A	M	I	N	E	B	E	L	U	
L	U	I	Z	E	N	K	A	M	M	E	N	K	K	
T	I	M	U	T	S	E	N	G	W	P	E	E	Z	
I	P	O	N	D	E	R	B	R	O	E	K	E	N	
V	I	N	I	N	E	K	K	O	S	E	V	R	E	
I	L	D	P	A	R	A	C	E	T	A	M	O	L	
T	L	K	H	O	E	S	T	S	I	R	O	O	P	
A	E	A	D	E	O	S	S	E	J	S	A	A	G	
M	N	P	S	H	A	M	P	O	O	T	I	C	H	
I	T	J	T	O	N	G	S	P	A	T	E	L	S	
N	N	E	N	I	J	C	I	D	E	M	F	L	A	Z
E	T	S	L	E	P	P	U	R	D	S	U	E	N	
S	R	E	M	M	E	R	E	E	R	R	A	I	D	

REEMA EEN ECHT VREDESACTIVISTJE

Reema Dandachi is 8 jaar geleden in Nederland geboren. Haar moeder is Nederlandse en haar vader Syriër. Ze zegt over zichzelf: "Ik ben half Syrische, kwart Engelse en kwart Nederlandse, ik ben over de wereld verspreid."

Reema wilde iets voor de mensen in Syrië doen en ging ansichtkaarten maken. Haar moeder heeft haar op weg geholpen. Zij kocht knutselspullen en hielp een beetje mee. Haar broertje Waël van 7 jaar helpt ook. Haar Syrische tante zamelt geld in voor studenten in de gebieden die het ergste getroffen zijn door de oorlog. Met deze steun hopen ze dat de nieuwe generatie Syriërs toch de kans krijgt zichzelf te ontwikkelen en het land met eigen handen, hoofd en hart zullen opbouwen.

Reema verkoopt de kaarten en laat aan de klant over hoeveel die wil betalen. Het geld gaat in haar roze spaarvarken en één keer in de maand stuurt ze dat op naar haar tante in Londen, die het dan weer via Mosaic Initiative naar Syrië brengt. Zo is Reema op haar manier een echt vredesactivistje!

LEONIE VAN STRAATEN

Reema en Waël met hun spaarvarken.

2013 Vredesvluchten: teken van verbondenheid

Naast de symboliek die we tijdens Vredeszondag suggereren (zie pagina 3), kunt u ook via 'Vredesvluchten' aandacht vragen voor vredesactivisten. Vredesvluchten is een manier om in een viering symbolisch verbondenheid te tonen met vredeactivisten dichtbij of ver weg.

Wie heeft zich zo ingezet dat hij of zij eens in het zonnetje gezet mag worden? Dat kan iemand dichtbij zijn, maar heeft u moeite iemand te kiezen, dan kan IKV Pax Christi u enkele suggesties doen. Over diverse vredeactivisten zijn verhalen geschreven die laten zien dat er mensen zijn die werken aan vrede en gerechtigheid. Bisschop Paride Taban uit Zuid-Soedan is zo'n held, maar ook de islamitische imam Mouaz al-Khatib uit Syrië zet zich in voor vrede. En zo zijn er talloze – vaak veel minder bekende – vrouwen en mannen die hun leven wagen voor de vrede.

VREDESVLUCHTPAKKET

Als voorgangers of kerken een pakketje vredesduiven kopen, zit daarbij een heldere uitleg hoe binnen de kerk discussie gevoerd kan worden over de bestemming van het duifje. Door bijvoorbeeld steeds andere leden van de gemeenschap bij de discussie over de benoeming en uitreiking te betrekken, kan 'Vredesvluchten' meer van iedereen worden. De gemeenten of parochies zijn hierin helemaal vrij.

In de viering kunt u een beeldje van een keramische vredesduif op het altaar of de liturgische tafel plaatsen. Tijdens de dienst, kiest u een moment uit, bijvoorbeeld na de voorbeden of tijdens de vredesgroet, om aan de gemeente te vertellen aan wie de duif opgedragen wordt. De vredesduif vliegt daarheen waar de belofte van God zichtbaar wordt in het handelen van mensen, of waar we hopen dat deze zichtbaar wordt. Op deze manier kan het sturen van dit symbool zowel een bemoediging als een protest inhouden. Als deze persoon zelf aanwezig is, is het natuurlijk mooi om de duif aan de vredesbouwer te overhandigen. Er zijn hiervoor kleine houten vredesduifjes beschikbaar, zodat de kerk de keramische duif voor een andere gelegenheid opnieuw kan gebruiken. Schrijf over de uitreiking, zodat ook de mensen die niet bij de viering aanwezig zijn, ervan horen. Dan plaatsen wij die reactie ook op onze webpagina www.vredesvluchten.nl.

Kinderen in Syrië, fotocredit: Tom Daams.

IKV Pax Christi suggereert vier momenten per jaar voor Vredesvluchten: de vredeszondag (22 september in 2013), de tweede zondag van de Advent (8 december in 2013), de tweede zondag in de Veertigdagentijd (16 maart 2014) en Pinksterzondag (8 juni 2014).

Op de website www.vredesvluchten.nl vindt u meer informatie en kunt u materiaal bestellen. Ook staan er enkele verhalen over kerken die al een vredesvlucht hebben laten vliegen. Een voorganger benadrukt dat gemeenteleden gemotiveerd zijn voor Vredesvluchten: "Gemeenteleden willen het goede dat in de wereld gebeurt, benadrukken en zich inzetten voor elkaar en voor vrede".

Vredesvluchten is onderdeel van het Ministerie van Vrede.

Ministerie van Vrede

Voor de meeste belangrijke onderwerpen kent Nederland een eigen ministerie. Waarom dan niet één voor vrede? Het Ministerie van Vrede heeft Jörgen Raymann als Minister van Vrede, die wordt bijgestaan door een Staatssecretaris van Vrede en Ambassades van Vrede in het hele land. Zij doen het werk, het zo belangrijke vredeswerk. In binnen- en buitenland. Doet u ook mee?

Het hoogtepunt van de zichtbaarheid en de activiteiten van het Ministerie en de Ambassades ligt tijdens de Vredesweek, van 21 t/m 29 september. De Minister en Staatssecretaris van Vrede trekken dan het land in om verschillende evenementen mee te maken; ook de Ambassades van Vrede draaien op volle toeren. Vredesweek 2013 heeft als motto **Act for Peace** en vraagt aandacht voor vredesactivisme. Lees op de website www.ministerievanvrede.nl verder over dit thema.

ZELF EEN AMBASSADE VAN VREDE OPZETTEN?

Wilt u meer doen dan een viering in de kerk? Wilt u vanuit uw kerk, school of buurthuis in de Vredesweek meerdere activiteiten organiseren, zoals een filmavond of debat? Zet dan een Ambassade van Vrede op. U kunt dan rekenen op ondersteuning van IKV Pax Christi in de vorm van een Ambassadepakket met posters, folders, perskit en een banner. Geef ook uw informatie door zodat deze zichtbaar wordt op de website van het ministerie.

MATERIALEN

Voor de Vredesweek hebben we interessant materiaal voor u gemaakt.

U kunt deze bestellen via www.ministerievanvrede.nl:

- * collectefolder met uitleg over het thema van de Vredesweek 2013. Deze kunt u gebruiken ter ondersteuning van de collecte op de Vredeszondagen 22 en 29 september 2013. U kunt de (gratis) folder tijdens de dienst of al een week van te voren uitdelen in de kerk of bijsluiten bij uw kerk- of parochieblad.
- * vredes(week)kaars met de tekening van Len Munnik 'Act for Peace'
- * poster van de Vredesweek 2013
- * Vredeskrant, krant met journalistieke verhalen verschijnt begin september als bijzondere uitgave van Vrede.Nu
- * informatiebrochure, over de achtergrond van de oorlog in Syrië.
- * sprekersbank: heeft u een spreker nodig op uw Ambassade van Vrede, of een andere lokale of regionale activiteit? Ook in 2013 komen medewerkers van IKV Pax Christi graag naar u toe om te vertellen over hun vredeswerk. Gedreven, ervaren mensen die de lokale situatie in de verschillende conflictgebieden waar IKV Pax Christi actief is als geen ander kennen. Vanuit hun dagelijkse praktijk vertellen zij wat werken aan vrede inhoudt en gaan graag het gesprek met u aan.
- * Vredesweektasje
- * actieboek 'Wat kun jij doen? Act for peace!'

Televisiekerkdienst

De viering op 22 september a.s. zal komen uit de St. Martinuskerk, Singel 62, 8601 AL te Sneek. Voorganger aldaar is pastoor Peter van der Weide. De tijden van de viering zijn: 10.30 – 11.30 uur. De dienst wordt uitgezonden op Nederland 2 door de RKK.

Radio kerkdienst

Op vredeszondag 22 september staan veel kerkdiensten in het teken van de Vredesweek. In een ervan worden opnames gemaakt. Luister naar radio 5 om 10.07 en vier mee.

COLOFON

REDACTIE EN ADVIES: Bram Grandia van het IKON Pastoraat, Piet Halma, Leonie van Straaten van Berne Media | Liturgie, Klaas Touwen, Anneke van Wijngaarden.

EINDREDACTIE: Helma Maas - van der Vaart en Edwin Ruigrok.

Verder werkten mee: Enis Odaci, Ceylan Weber, Sjon Donkers, Marcel Zeegers en Dorien Jansen.

FOTOGRAFIE EN ILLUSTRATIE: o.a. IKV Pax Christi, Jeroen Cornelissen,

Johannes Odé, Tom Daams, Leonie van Straaten, Andreas Stahl en Len Munnik.

BASISVORMGEVING: Het IJzeren Gordijn

DRUKWERK: Van der Weij BV, Hilversum. ISSN 1385-9668

Ministerie van Vrede wordt mede mogelijk gemaakt door het vfonds

IKV Pax Christi, Godebaldkwartier 74, 3511 DZ Utrecht

Postbus 19318, 3501 DH Utrecht

Tel: 030-233 33 46, Fax: 030-236 81 99

info@ikvpaxchristi.nl www.ikvpaxchristi.nl

www.vredesweek.nl

IKV Pax Christi heeft het CBF-keurmerk, is ANBI-erkend en ISO-gecertificeerd.

Dit blad wordt voor iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen, uitgegeven op geluidscassette en/of braille, grootletter of via de elektronische postbus. Informatie en opgave CBB (christelijke bibliotheek voor blinden en slechtzienden), postbus 131, 3580 AC Ermelo, tel. 0341 551014.